

Sygn. akt I ACa 498/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 czerwca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Elżbieta Fijałkowska
Sędziowie:	SA Mikołaj Tomaszewski SA Bogdan Wysocki (spr.)
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Sylwia Woźniak

po rozpoznaniu w dniu 27 czerwca 2013 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **R. Z.**

przeciwko **1) (...) Kołu (...) w (...), 2) (...) Związkowi (...) w W.**

o uchylenie uchwał

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 28 grudnia 2012 r., sygn. akt XII C 1746/12

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a) uchyla uchwały Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Członków (...) Koła (...) w (...) z dnia 25 września 2011 roku oraz Zarządu Okręgowego (...) Związku (...) w (...) z dnia 9 stycznia 2012 roku w przedmiocie wykluczenia powoda R. Z. z członków K.;

b) zasądza od każdego z pozwanych na rzecz powoda po 15 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

II. zasądza od każdego z pozwanych na rzecz powoda po 100 zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

M. Tomaszewski E. Fijałkowska B. Wysocki

sygn. akt I ACa 498/13

UZASADNIENIE

Powód R. Z. wniósł przeciwko **pozwanym (...) Kołu (...) w (...) i (...) Związkowi (...) z siedzibą w W.** o uchylenie uchwały Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia z dnia 25 września 2011 r. i o uchylenie uchwały Zarządu Okręgowego (...) Związku (...) w (...) z dnia 9 stycznia 2012 r. w przedmiocie wykluczenia powoda z (...) Koła (...) w(...) oraz o zasądzenie od pozwanych na jego rzecz zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych.

Pozwany ad. 2 wniósł o oddalenia powództwa oraz o zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 28 grudnia 2012 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu oddalił powództwo, kosztami procesu obciążył powoda.

Podstawą rozstrzygnięcia były następujące ustalenia i wnioski.

Powód był członkiem pozwanego ad. 1, tj. (...) Koła (...) w(...) od 1997 r. Począwszy od października 2010 r. relacje między nim, a pozostałymi członkami koła, w szczególności członkami jego zarządu, stały się bardzo napięte i były wynikiem zarzucanych im przez powoda nieprawidłowości w gospodarowaniu mieniem koła.

17 października 2010 r. podczas Walnego Zgromadzenia koła powód rozpoczął, jak to wyraźnie określił „wojnę z zarządkiem koła”, a w trakcie rozmowy z prezesem koła E. K. (1) stwierdził, że „mnie interesują moje polowania, a reszta mi zwisa”, a następnie, że „jak będzie pan wspierał łowczego koła w kwestii polowań dewizowych to polecicie obydwaj”.

Następnie powód zaczął kierować do szeregu instytucji w tym organów ścigania, ale także do Najwyższej Izby Kontroli i Okręgowego Rzecznika Dyscyplinarnego pisma - zawiadomienia o nieprawidłowościach w działaniu zarządu koła, skarbnika koła oraz tzw. łowczego koła, w tym o naruszaniu przez ten organ i członków koła postanowień Statutu (...) (włącznie z popełnianiem przewinień łowieckich) oraz podejmowaniu sprzecznych z obowiązującym prawem i Statutem (...) uchwał przez Walne Zgromadzenia (...) Koła (...) w(...)

Pismem z dnia 19 listopada 2010 r. (...)Związek (...) (...) Główny w W. przedstawił Zarządowi Okręgowemu (...) (...) poglądy na temat prawidłowości uchwał Walnego Zgromadzenia w/w koła z dnia 25 kwietnia 2010 r. i z dnia 26 kwietnia 2009 r. będące wynikiem skierowania przez powoda pism z dnia 26 października 2010 r. i z dnia 2 oraz 7 listopada 2010 r., przy czym wyraził pogląd o częściowej prawidłowości uchwały z dnia 25 kwietnia 2010 r. i z dnia 26 kwietnia 2009 r., wskazując jednocześnie te zapisy obu tych uchwał, które budzą zastrzeżenia i wymagają określonych korekt. Do tych uwag pozytywnie ustosunkował się Zarząd Okręgowy (...) w(...) pismem z dnia 7 stycznia 2011 r.

Dodatkowo pismem z dnia 2 grudnia 2010 r. (...)Związek (...)Zarząd Główny w W. przedstawił Zarządowi Okręgowemu (...) w (...) poglądy na temat wniosków powoda zawartych w piśmie z dnia 18 listopada 2010 r. wskazując na ich częściową zasadność.

Pismem z dnia 10 stycznia 2011 r. powód złożył w Prokuraturze Rejonowej w Pile zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa z art. 296 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 270 § 1 k.k. i art. 278 § 1 k.k. przez E. K. (1) i popełnieniu przestępstwa z art. 296 § 1 i § 2 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k. przez S. M. wraz z wnioskiem o wszczęcie wobec nich postępowania karnego i zabezpieczenie dowodów. Uzasadniając swoje zawiadomienie podniósł, że w okresie od dnia 1 kwietnia 2010 r. do dnia 30 listopada 2010 r. ukradli oni łączną kwotę 8.247,36 zł, czym wyrządzili szkodę (...) Kołu (...) (...). Wniosek o zabezpieczenie dowodów umotywował potrzebą przeciwdziałania mactwom. Powód podkreślił, że należy zbadać wszystkie aspekty działalności członków zarządu tego koła z uwagi na ich nonszalanckie podejście do finansów koła i ich poczucie bezkarności. Wniósł nadto o zawieszenie E. K. (1) w pełnieniu funkcji prezesa i S. M. w pełnieniu funkcji skarbnika do czasu zakończenia postępowania.

W piśmie z dnia 13 czerwca 2011 r. skierowanym do Zarządu (...) Koła (...) (...) powód stwierdził m.in., że „wspomniane notatki są dokumentami potwierdzającymi w pełni dyskryminację mojej osoby przez Łowczego”, wskazał na popełnienie przez Łowczego „powszechnego przestępstwa polegającego na kradzieży majątku K.” i dopuszczenie się przez niego „kłamstwa i oszustwa na Walnym Zebraniu w październiku 2010 r., kiedy to skłamał

twierdząc, że wykonał plan polowań dewizowych na poziomie 17 tys. zł”. W piśmie tym powód kwestionując wyrażoną jemu odmowę ze strony W. Z. (1) na dokonanie odstrzału z uwagi na treść § 22 punkt 5 Regulaminu polowań wskazał nadto, że łowczy ten „bez żenady kradnie majątek koła” i dokonuje „bezprawnego i niekoleżeńskiego działania przekraczając swoje uprawnienia” w celu nękania go. Podniósł, że dochodzi do nieprawidłowości przy pełnieniu dyżurów, w związku z czym musiał on odmówić Łowczemu dyżuru w dniu 28/29 kwietnia 2011 r. i dalej do czasu otrzymania odstrzału. Podniósł, że „wyznawana przez Łowczego zasada, że cel uświęca środki, może w niedalekiej przyszłości skutkować sankcjami statutowymi dla niego i innych podżegaczy do takiego działania”.

Dodatkowo w piśmie tym wskazał, że „sprawdzając dokumentację finansową pod kątem przekroczeń wydatków budżetu odkrył kradzież i fałszerstwo dokumentów w celu wyłudzenia pieniędzy”, a „prowadzenie zarządu koła nie może być wykonywane tak, jak zarządzanie na filmach o mafii, czy innych grupach przestępczych”, jak również, że „eskalacja konfliktu na działalność skarbową będzie skutkować rozszerzeniem ilości osób, którym zostaną postawione zarzuty łącznie z członkami komisji rewizyjnej i w konsekwencji koło ma duże szanse, że przestanie istnieć”.

W kolejnym piśmie z dnia 27 lipca 2011 r. zatytułowanym jako „wezwanie ostateczne przedsądowe” powód wskazał, że w związku z wydaniem opinii z dnia 15 czerwca 2011 r. podpisanej przez E. K. (1), która jest „nieobiektywna, fałszywa i ma za zadanie poniżyć mnie w opinii Rzecznika i Sądu oraz narazić na utratę zaufania potrzebnego w postępowaniu przed Rzecznikiem i Sądem” wezwał Zarząd (...) Koła (...) (...) do niezwłocznego wystawienia nowej obiektywnej opinii, w pełni opisującej jego działalność w kole. Powód zaznaczył, że ta „opinia ma być oparta na faktach i zawierać informacje na temat jego bieżącej działalności polegającej na wszczęciu postępowania przeciwko E. K. i W. Z. w związku z ich przestępczą działalnością na szkodę K. i (...). Wskazał też, „iż w wypadku skazania E. K. w postępowaniu prowadzonym przez Prokuraturę w Pile i w postępowaniu o pomówienie, nie będzie on mógł skorzystać z zawieszenia wykonania wyroku. Ponadto P. K. będzie musiał przerwać tak wspaniale rozwijającą się karierę w (...) z powodu skazania za pomówienie”.

Pismem z dnia 1 września 2011 r. Zarząd (...) Koła (...) w(...) poinformował członków tego koła, że działając w oparciu o § 56 punkt 1 Statutu (...) podjął uchwałę z dnia 10 sierpnia 2011 r. o zwołaniu Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia członków koła na dzień 25 września 2011 r. w stolicy koła, a w porządku obrad Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia umieścił m.in. rozpatrzenie wniosku Zarządu koła o wykluczenie z szeregu jego członków macierzystych kolegi R. Z.. Do pisma tego załączono pismo, w którym wskazano, że Zarząd (...) Koła (...) na posiedzeniu w dniu 10 sierpnia 2011 r. na podstawie § 44 punkt 2 Statutu podjął uchwałę o skierowaniu na Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie koła w dniu 25 września 2011 r. wniosku o wykluczenie z szeregu członków macierzystych koła kolegi R. Z.. W uzasadnieniu tego pisma Zarząd koła szczegółowo opisał zachowania powoda poczynając od Walnego Zgromadzenia koła w dniu 17 października 2010 r. Wskazał na kierowanie przez niego cynicznych wypowiedzi pod adresem członków organów koła, złożenie do Prokuratury Rejonowej w Pile w dniu 12 stycznia 2011 r. i w dniu 11 kwietnia 2011 r. doniesień o rzekomym popełnieniu przestępstwa przywłaszczenia przez prezesa i skarbnika koła kwoty 8.247,36 zł oraz rzekomym przywłaszczeniu przez zarząd koła tusz zwierząt pozyskanych podczas polowań zbiorowych, jak również równoległe skierowanie pięciu wniosków do (...) (...) o uchylenie uchwał Walnych Zgromadzeń K.. Wskazał także na jednoczesne złożenie przez niego czterech wniosków do Okręgowego Rzecznika Dyscyplinarnego (...) (...) o wszczęcie postępowań dyscyplinarnych przeciwko poszczególnym członkom zarządu koła, jak i całego zarządu. Zarząd podniósł także, że pisma kierowane bezpośrednio do niego są pełne arogancji, inwektyw pod adresem jego członków, słowa pt. oszustwa, kradzieże, podżegacze, a nawet układy mafijne są normą, a jedno z ostatnich pism z dnia 27 lipca 2011 r. wzywa zarząd do zmiany opinii na jego temat i nosi znamiona szantażu, ponieważ grozi prezesowi koła bezwzględnym więzieniem, a sekretarzowi pozbawieniem uprawnień łowieckich. Zarząd wskazał, że sytuacja taka dezorganizuje prace zarządu koła, nie ma nic wspólnego z zasadami współżycia koleżeńskiego, dobrych obyczajów, zasad etyki i tradycji łowieckiej.

Pismem z dnia 26 września 2011 r. Zarząd (...) Koła (...) (...) poinformował powoda, że Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie członków koła w dniu 25 września 2011 r. działając na podstawie § 44 ust. 2 punkt 1 Statutu (...) na wniosek Zarządu koła z dnia 10 sierpnia 2011 r. podjęło uchwałę o wykluczeniu go z listy członków macierzystych tego koła. W uzasadnieniu pisma przedstawił okoliczności, które zdecydowały o podjęciu uchwały o treści, jak wyżej;

pouczył też powoda o służącym jemu odwołaniu od tej uchwały. Podkreślił m.in., że dewizą powoda było „wywołanie wojny”, o czym głośno wyrażał się publicznie, a drobiazgowe śledztwo zakończyło się wydaniem decyzji o jego umorzeniu; wskazał nadto, że w piśmie z dnia 13 czerwca 2011 r. skierowanym do Zarządu koła nazywa prowadzenie koła „w sposób mafijny” lub na wzór grup przestępczych, wzywa nadto do zmiany opinii na swój temat grożąc w przypadku niespełnienia wezwania prezesowi koła bezwzględnym więzieniem, a sekretarzowi przerwaniem kariery łowieckiej. Zarząd podniósł też, że nikt z członków Zarządu koła ani innych członków nie wyrządził powodowi żadnej krzywdy i podkreślił, że na tak egoistyczne i nieetyczne postępowanie powoda nie mogło być przyzwolenia.

10 października 2011 r. powód wniósł do Zarządu Okręgowego (...) w (...) odwołanie od w/w uchwały z dnia 25 września 2011 r. o wykluczeniu go z członkostwa w kole zarzucając uchwale naruszenie § 44 ust. 1 punkt 2 Statutu (...) przez niewłaściwą jego wykładnię i bezpodstawne zastosowanie wobec jego osoby - domagał się jej uchylenia. W uzasadnieniu odwołania wskazał, że żaden z powyższych zarzutów nie może być podstawą do wykluczenia go z koła.

Odwołanie to uzupełnił pismem z dnia 28 października 2011 r., w którym dodatkowo wskazał, że dotychczas nie otrzymał kopii dokumentów, o które zwracał się w piśmie przewodnim z dnia 10 października 2011 r, co, jak wskazał, uniemożliwia mu wyczerpujące odniesienie się do zarzutów będących przyczyną wykluczenia go z koła.

Uchwałą z dnia 17 stycznia 2012 r. (...) Związek (...) (...) powołując się na § 171 ust. 2 punkt 3 Statutu (...) postanowił o utrzymaniu w mocy uchwały Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia (...) Koła (...) w (...) z dnia 25 września 2011 r. wykluczającej powoda z koła.

Postanowieniem z dnia 5 lipca 2011 r. Okręgowy Rzecznik Dyscyplinarny (...) w (...) umorzył postępowanie dyscyplinarne w stosunku do W. Z. (1) wobec stwierdzenia, że czyn dotyczący skrócenia okresu polowań na rogacze w obwodach łowieckich nr 31/229 i innych, a także odmowy wydania powodowi upoważnienia do wykonywania polowania indywidualnego od kwietnia do dnia 7 maja 2011 r. nie nosi cech przewinienia łowieckiego. Postępowanie to toczyło się na skutek wniosku powoda z dnia 10 maja 2011 r. o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego przeciwko W. Z. (1) w związku z nieprawnym skróceniem okresu polowań na rogacze w obwodach 31 i 229 dzierżawionych przez (...) Koło (...) (...).

Orzeczeniem z dnia 16 września 2011 r. Okręgowy Sąd Łowiecki w Pile uznał W. Z. (1) za winnego popełnienia zarzucanego mu przewinienia łowieckiego naruszającego przepisy § 137 ust. 1 pkt 1 Statutu (...) w zw. z art. 42b ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1995 roku Prawo łowieckie i w zw. z § 23 ust. 1, 2, 3 i 4 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie szczegółowych warunków wykonywania polowań i znakowania tusz, polegającego na tym, że w okresie od dnia 12 maja 2011 r. do dnia 15 maja 2011 r. i od dnia 18 maja 2011 r. do dnia 22 maja 2011 r., będąc odpowiedzialnym w imieniu organizatora za wykonywanie polowań indywidualnych z myśliwymi zagranicznymi, tj. Duńczykami i F. na terenie obwodów łowieckich należących do (...) (...) (...) w (...), którzy łącznie pozyskali 15 rogaczy i 1 dzika, nie dopełnił formalności ewidencyjnych związanych z wpisem terminu rozpoczęcia i zakończenia polowania oraz ilości i gatunku pozyskanej zwierzyny w książce ewidencji pobytu myśliwych na polowaniu indywidualnym i za to na podstawie § 141 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 Statutu (...) wymierzył mu karę dyscyplinarną zasadniczą nagany. Postępowanie to toczyło się na skutek wniosku powoda z dnia 5 czerwca 2011 r. o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego przeciwko W. Z. (1) i K. S. w związku z wielokrotnym niedokonaniem wpisu w książce ewidencji pobytu myśliwych na polowaniu indywidualnym podczas wykonywania polowania z myśliwymi zagranicznymi w dniach od 13 do 23 maja 2011 r.. W toku tego postępowania wydano w dniu 8 sierpnia 2011 r. postanowienie o jego częściowym umorzeniu wobec K. S., C. R. i T. M..

Zastępca Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego (...) Związku (...) w W. postanowieniem z dnia 18 maja 2012 r. odmówił uwzględnienia wniosku powoda o uchylenie w trybie nadzoru postanowienia Okręgowego Rzecznika Dyscyplinarnego (...) w (...) z dnia 8 sierpnia 2011 r.

Orzeczeniem z dnia 13 października 2011 r. Okręgowy Sąd Łowiecki w Pile uniewinnił powoda od zarzucanego mu czynu, tj. przewinienia łowieckiego z § 137 ust. 1 Statutu (...) w zw. z art. 42b ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie, polegającego na tym, że posiadając upoważnienie do wykonywania polowania indywidualnego nr

(...) z dnia 7 grudnia 2010 r. z datą ważności do dnia 28 lutego 2011 r., wydane przez łowczego (...) Koła (...) w(...) W. Z. (1) z prawem odstrzału m.in. dzików, w dniu 16 grudnia 2010 r. w obwodzie łowieckim nr (...)pozyskał dwa dziki, które pobrał na użytek własny, a po ich pozyskaniu nie dopełnił formalności ewidencyjnych dokonując ich wpisu w książce ewidencji pobytu myśliwych na polowaniu indywidualnym, która była wyłożona w stancyi myśliwskiej K. w miejscowości W..

Postanowieniem z dnia 28 września 2012 r. wydanym w sprawie o sygn. akt 1 Ds.319/12 Prokuratura Rejonowa w Pile umorzyła dochodzenie przeciwko E. K. (1) i S. M., podejrzanym o to, że w okresie od dnia 1 stycznia 2010 r. do dnia 31 grudnia 2010 r w Pile, pełniąc funkcje: E. K. (1) prezesa i S. M. skarbnika (...) Koła (...) w (...), wspólnie i w porozumieniu ze sobą, mając dostęp do środków zgromadzonych na koncie gospodarczym (...) S.A. Oddział w (...)i do gotówki w kasie, dokonali przywłaszczenia powierzonego im mienia K. w postaci pieniędzy w łącznej kwocie 9.481,65 zł, działając w ten sposób na szkodę (...), tj. o przestępstwo z art. 284 § 2 k.k. z uwagi na brak znamion czynu zabronionego (art. 17 § 1 punkt 2 k.p.k.). Postanowieniem tym umorzyła ona także dochodzenie przeciwko E. K. (1), Z. P., K. S. i W. Z. (1), podejrzanym o to, że w okresie od dnia (...) do dnia (...). w (...)działając wspólnie i w porozumieniu ze sobą, realizując z góry powzięty zamiar uzyskania korzyści majątkowej, doprowadzili (...) Koło (...) w(...)do niekorzystnego rozporządzenia mieniem, w taki sposób, że podpisali: E. K. (1) jako prezes, Z. P. jako poszkodowany, K. S. jako uprawniony do szacowania szkód łowieckich przedstawiciel K., W. Z. (1) jako Łowczy K. fikcyjny protokół szkody w uprawach i płodach Z. P., który stanowił podstawę do wypłacenia temu rolnikowi odszkodowania w kwocie 2.600 zł, wprowadzając w błąd członków K. co do zasadności wypłaty odszkodowania i powodując w ten sposób stratę wymienionej wartości na szkodę (...), tj. o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. z uwagi na brak znamion czynu zabronionego (art. 17 § 1 punkt 2 k.p.k.). Umorzyła również dochodzenie przeciwko E. K. (1) podejrzanemu o to, że w okresie od dnia 6(...) do dnia (...) w (...), realizując z góry powzięty zamiar uzyskania korzyści majątkowej, sfalszował protokół oględzin, ostatecznego szacowania szkody w uprawach i płodach rolnych poprzez podrobienie podpisu Z. P. w miejscu pokwitowania odbioru gotówki w kwocie 2.600 zł, po czym posługując się tym dokumentem doprowadził (...) Koło (...) w (...) do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w w/w kwocie poprzez wprowadzenie w błąd członków K. co do podstawy obciążenia tymi kosztami, tj. o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. z uwagi na znikomy stopień społecznej szkodliwości czynu (art. 17 § 1 punkt 3 k.p.k.).

W ocenie Sądu Okręgowego w świetle dokonanych ustaleń faktycznych powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Stan faktyczny w sprawie był niesporny, zaś spór stron skoncentrował się na ocenie, czy jego ustalenia dawały podstawę do podjęcia uchwał o wykluczeniu powoda z grona członków macierzystych (...) Koła (...) w (...)

Jednym z aktów prawnych regulujących funkcjonowanie kół łowieckich jest Statut (...) Związku (...) uchwalony uchwałą z dnia 2 lipca 2005 r. XXI Krajowego Zjazdu Delegatów (...), obowiązujący od dnia 1 stycznia 2006 r. W szczególności § 41 Statutu (...) stanowi, że członek koła jest obowiązany: 1) przestrzegać Prawa łowieckiego, statutu oraz uchwał organów Zrzeszenia i koła, a także dobrych obyczajów, zasad etyki i tradycji łowieckiej oraz zasad selekcji populacyjnej i osobniczej zwierząt łownych; 2) współdziałać z organami Zrzeszenia w wykonywaniu ustawowych i statutowych zadań koła i Zrzeszenia; 3) sumiennie wykonywać zadania, które zostaną mu zlecone przez organy koła i Zrzeszenia; 4) ochraniać mienie koła i Zrzeszenia; 5) terminowo uiszczać składki członkowskie i inne opłaty uchwalone przez walne zgromadzenie; 6) brać czynny udział w zwalczaniu kłusownictwa i szkodnictwa łowieckiego; 7) podnosić wiedzę łowiecką oraz doskonalić umiejętności strzeleckie, 8) składać zeznania i wyjaśnienia na żądanie organów Zrzeszenia oraz koła; 9) osobiście uczestniczyć w pracach organów koła, do których należy. Statut (...) reguluje także sytuacje utraty członkostwa w kole poprzez skreślenie z listy członków lub wykluczenie z koła. Może to nastąpić w przypadkach wskazanych w § 44 ust. 1 punkt 1 i 2, tj. w przypadku nieprzestrzegania Prawa łowieckiego, statutu bądź uporniejszego uchylania się od wykonywania obowiązków nałożonych przez uprawnione organy koła (pkt 1) bądź gdy członek koła rażąco narusza zasady współżycia koleżeńskiego, dobre obyczaje bądź zasady etyki i tradycji łowieckiej (pkt 2).

U podstaw wykluczenia powoda legły przesłanki określone w punkcie 2 ust. 1 § 44 Statutu, których zaistnienie powód zakwestionował, a co za tym idzie, podniósł brak podstaw z punktu 2 do wykluczenia go z w/w koła.

Powód oparł swoje powództwo o treść art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie. Przepis ten stanowi, że w sprawach nabycia lub utraty członkostwa w (...) Związku(...) oraz utraty członkostwa w kole łowieckim zainteresowany może – po wyczerpaniu postępowania wewnątrz-organizacyjnego dochodzić swoich praw na drodze sądowej. Nie budzi wątpliwości, że powód wyczerpał drogę postępowania wewnątrz-organizacyjnego składając odwołanie od uchwały Walnego Nadzwyczajnego Zgromadzenia koła z dnia 25 września 2011 r. Po jego niekorzystnym dla powoda rozpoznaniu otwarła się jemu droga sądowa do dochodzenia jego praw, z tym zastrzeżeniem, że powód nieprawidłowo sformułował żądanie pozwu. Przepisy ustawy Prawo łowieckie w rozdziale 6, w tym art. 33 ust. 6, nie przewidują uprawnienia do żądania uchylenia uchwały; także postanowienia Statutu (...) nie przewidują takiej możliwości. Zarówno (...)Związek (...)jak i poszczególne koła łowieckie tworzące podstawowe ogniwa organizacyjne tego Związku należą do osób prawnych typu zrzeszeniowego, tzn. grupującego określone grono osób fizycznych dla podejmowania aktywności przewidzianej w Statucie. Ma to istotne znaczenie dla określenia charakteru prawnego więzi łączącej członka z (...) i kołem łowieckim. Niewątpliwie chodzi tu o stosunek zrzeszeniowy (korporacyjny) o cechach stosunku cywilnoprawnego, członkostwo w (...) i kole łowieckim jest bowiem dobrowolne i wymaga oświadczenia obu stron (art. 31 ust. 5 i art. 33a Prawa łowieckiego). Sposób nawiązania członkostwa pozwala uznać je za zdarzenie cywilnoprawne prowadzące do powstania prawa podmiotowego, z którego mogą wynikać jednostkowe majątkowe i niemajątkowe uprawnienia członka (tak m.in. SN w postanowieniu z dnia 20 czerwca 2007 roku, II CSK 100/07 i uchwale z dnia 6 stycznia 2005 roku, III CZP 75/04, Lex nr 140681). Skoro zatem mamy do czynienia ze stosunkiem cywilnoprawnym, to powodowi służy jedynie możliwość wytoczenia powództwa o ustalenie istnienia stosunku prawnego na podstawie art. 189 k.p.c. i w takiej sprawie Sąd bada przesłanki zasadność wykluczenia powoda ze zrzeszenia bez względu na to, na jakiej podstawie to wykluczenie nastąpiło.

Interes prawny powoda w wytoczeniu powództwa z art. 189 k.p.c. jest ewidentny. Zatem rolą sądu było zbadanie, czy 1) faktycznie istniały rzeczywiste przyczyny, które legły u podstaw decyzji o wykluczeniu i zostały w niej wskazane oraz 2) czy wykluczenie to pozostawało w zgodzie ze Statutem. Kwestia natomiast, że walne zgromadzenie pozwanego koła łowieckiego zastosowało wobec powoda najsurowszą sankcję w postaci wykluczenia jest wyłączona spod kontroli sądu. W warunkach samorządności stowarzyszenia, gwarantowanej przez Konstytucję RP, wybór właściwej sankcji statutowej wobec nagannie zachowującego się członka należy do organów stowarzyszenia.

Poczynione ustalenia stanu faktycznego pozwalają na pozytywną odpowiedź na oba pytania, a w następstwie nakazują oddalenie powództwa R. Z., bowiem jego zachowania jako członka koła poczynawszy od października 2010 r. należy zakwalifikować jako rażąco naruszające zasady współżycia koleżeńskieg, dobre obyczaje, zasady etyki i tradycji łowieckiej. Powód nie wykazał jakoby jego wykluczenie z szeregów członków pozwanego było pozbawione podstaw i niezgodne z obowiązującym Statutem (...).

Niezależnie od tego, że powód wykazał w myśl art. 6 k.c., że podejmowane przez walne zgromadzenie w/w koła uchwały posiadały częściowo wadliwe zapisy merytoryczne, które na jego wniosek były poddane ocenie Biura (...) Zarządu Głównego (...) w W., a następnie uwagi skierowane do tych uchwał były uwzględniane przez Zarząd Okręgowy (...) w (...), jak również, że umorzenie postępowania przygotowawczego wobec E. K. (1) o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. nastąpiło z uwagi na znikomy stopień społecznej szkodliwości czynu, oraz że Łowczego koła W. Z. (1) uznano za winnego w/w przewinienia łowieckiego i wymierzono mu za nie karę nagany, a zatem, że poprzedzające powyższe zdarzenia jego działania mające na celu poinformowanie właściwych organów o uchybieniach zaistniałych w działaniu koła i jego członków na tym tle były usprawiedliwione, to nie sposób uznać, aby pozostałe jego zachowania nie naruszały § 44 ust. 1 punkt 2 Statutu (...).

W ocenie Sądu wymagającym zdecydowanie negatywnej oceny ze strony organów koła było to zachowanie powoda, które polegało na wystosowaniu do Zarządu (...) Koła (...) w (...)pisma z dnia 13 czerwca 2011 r., w którym powód użył szeregu określeń mających dalece pejoratywne znaczenie w stosunku do zarządu koła i samego koła. Używanie określeń „mafia”, „grupa przestępcza”, „powszechnie przestępstwo polegające na kradzieży majątku K.”,

„bez żenady kradnie majątek koła” mających ewidentnie ujemny wydźwięk i znaczenie, należy ocenić zdecydowanie negatywnie. Na podobną ocenę zasługują także stwierdzenia zawarte w piśmie z dnia 27 lipca 2011 r. zatytułowanym przez powoda jako „Wezwanie ostateczne przedsądowe”. Treść tych pism, kierowanych do Zarządu koła była, jak wskazano w uzasadnieniu uchwały o wykluczeniu, jedną z przyczyn jej podjęcia. Powód zaskarżając tę uchwałę w toku niniejszego procesu w żaden sposób nie wykazał, aby zaistniały podstawy do kierowania tak daleko idących, wręcz oskarżycielskich twierdzeń wobec koła i jego członków, w tym członków Zarządu koła. Nie wykazał bowiem, aby osoby wymieniane w tych pismach, przestępstwa te rzeczywiście popełniły, bowiem to mogłoby nastąpić tylko poprzez wskazanie treści wyroków skazujących zapadłych przeciwko nim. W postępowaniu przygotowawczym toczącym się w Prokuraturze Rejonowej w Pile, wydano postanowienie umarzające przeciwko nim postępowanie, z uwagi na to, iż brak było znamion czynu zabronionego w zarzucanych im czynach, co należy odróżnić od przesłanki niskiej społecznej szkodliwości czynu. Nie wykazał także w toku procesu, aby doszło do postawienia tym osobom zarzutów popełnienia przestępstw przypisywanych im przez powoda. Analizując treść tych pism należy wskazać, że tego rodzaju określenia i stwierdzenia zostały przez powoda użyte bezpodstawnie i w sposób niekoleżeński oraz nieetyczny, a wręcz niedopuszczalny i niewątpliwie naruszały zasady współzycia koleżeńskiego oraz dobrych obyczajów wyczerpując tym samym przesłanki z § 44 ust. 1 punkt 2 Statutu (...). Tym samym podstawa prawna wykluczenia została prawidłowo podana w uchwale wykluczającej, bowiem powód kierując tej treści pisma naruszył swoim zachowaniem § 44 ust 1 punkt 2 Statutu (...).

Niewątpliwie, też pozostałe zachowania powoda ocenić należy jako obliczone na zdyskredytowanie działań organów koła. Zgodzić należy się z poglądem powoda, że prawem każdego obywatela jest informowanie właściwych organów i instytucji o pewnych nieprawidłowościach, czy faktach stojących w sprzeczności z obowiązującymi przepisami, to jednak w sytuacji powoda widoczna jest chęć dyskredytacji organów koła, a zwłaszcza jego zarządu. Wskazuje na to fakt, że powód niezależnie od siebie i równocześnie kierował pisma - zawiadomienia do Prokuratury Rejonowej w Pile i Okręgowego Rzecznika Dyscyplinarnego (...) w (...), sugerując w nich konieczność „definitywnego ukrócenia” wadliwych praktyk w kole naruszających postanowienia Statutu i Prawa łowieckiego, „nonszalancję w podejściu do finansów koła” i „poczucie bezkarności”, konieczność „zbadania wszystkich aspektów działalności członków zarządu koła”. Wskazuje to na ewidentną chęć dokuczenia członkom koła, a nie zamiar bezstronnego i spokojnego wyjaśnienia nieprawidłowości, o ile w ogóle takie zaistniały. Powód zamiast łagodzić istniejące między nim, a niektórymi członkami koła konflikty, zapoczątkowane przez niego 17 października 2010 r., zaczął inicjować w/w postępowania przeciwko nim, mimo, że najpierw winien zweryfikować, czy rzeczywiście z ich strony dochodziło do uchybień i zebrać miarodajne ku temu dowody. Dopiero później winien był składać skargi do uprawnionych instytucji i organów. Przynależność zresztą tylko o dobrowolnym charakterze do pozwanego koła winna obliżować powoda do szacunku wobec innych jego członków, a nie obrażania ich, nawet jeśli dochodziło w jego ocenie do jakichś nieprawidłowości w zarządzaniu w/w kołem. Wytlumaczeniem dla takiego działania powoda może być tylko chęć podważenia zaufania do osób pełniących najważniejsze funkcje w kole. Większość sformułowanych przez niego zarzutów nie znalazła potwierdzenia w rzeczywistym stanie rzeczy, ale skutkowało tym, że zdecydowana większość członków koła postanowiła o jego wykluczeniu. Dano w ten sposób wyraz temu, że zachowania powoda, a w szczególności kierowanie pism o treści jak wyżej, nie jest akceptowana.

Takie zachowania powoda stanowiły przejaw naruszania zasad współzycia koleżeńskiego, a nawet szerzej, zasad współzycia społecznego rozumianych jako zasady przyzwoitego i kulturalnego zachowania wobec innych. Skoro członkowie pozwanego koła uznali, że zachowanie powoda spełniało przesłanki z § 44 ust. 1 punkt 2 Statutu (...) mieli pełne prawo do podjęcia decyzji o jego wykluczeniu w oparciu o ten Statut. Ta decyzja została podjęta przez właściwy organ do tego powołany w ramach przysługujących mu uprawnień statutowych. W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy nie może ingerować w treść decyzji tej organizacji będącej przejawem jej samorządności w sytuacji, gdy zdarzenia przypisane powodowi zostały wykazane. Jednocześnie uchwała została podjęta zgodnie z prawem i nie zaistniały żadne uchybienia związane z trybem jej podjęcia, zresztą powód nie podnosił zaistnienia jakichkolwiek uchybień formalnych przy jej podejmowaniu. W warunkach samorządności stowarzyszenia wybór właściwej sankcji statutowej wobec nagannie zachowującego się członka należy do organów stowarzyszenia. Zachowanie powoda prowadziło do sytuacji konfliktowych i zbudowało atmosferę podejrzeń, składanie zaś bezpodstawnych wniosków do

w/w instytucji nie sprzyjało budowaniu poprawnych więzi koleżeńskich. Działania powoda niewątpliwie skutkowały utratą zaufania do niego. Brak zatem było przesłanek do uwzględnienia powództwa, skoro przyczyny jego wykluczenia zostały jednoznacznie wskazane w uzasadnieniu uchwały, a decyzja została podjęta przez właściwy organ.

Wobec tego Sąd Okręgowy powództwo oddalił

O kosztach procesu Sąd orzekł mając na względzie art. 98 § 1 i 3 k.p.c.

Apelację od wyroku złożył powód, zaskarżył go w całości. Powód zarzucał orzeczeniu zignorowanie i pominięcie przy ocenie zasadności jego żądania zgłoszonych w pozwie okoliczności i dowodów świadczących jednoznacznie o braku statutowych podstaw do wykluczenia powoda z (...) Koła (...) w (...). Powód wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i uwzględnienie jego żądania zgłoszonego w pozwie w całości oraz o zasądzenie od pozwanych na jego rzecz kosztów procesu za obie instancje.

Pozwany ad. 2 wniósł o oddalenie apelacji oraz o zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie.

Ustalenia faktyczne sądu I instancji nie budzą wątpliwości i stąd Sąd Apelacyjny przyjmuje je za podstawę własnego rozstrzygnięcia.

Ustalenia te oparte zostały przede wszystkim na podstawie dokumentów prywatnych i urzędowych, których prawdziwość nie była przez strony kwestionowana.

Nie do końca czytelne jest stanowisko Sądu Okręgowego co do prawidłowości wyboru przez powoda roszczenia, mającego służyć ochronie jego praw członkowskich, tj. o uchylenie uchwał organów (...) w przedmiocie wykluczenia.

Z jednej bowiem strony sąd uznał, że powód „nieprawidłowo sformułował żądanie pozwu”, bowiem przysługiwało mu jedynie roszczenie o ustalenie stosunku prawnego lub prawa (art. 189 kpc), z drugiej strony natomiast zgłoszone roszczenie zostało jednak poddane merytorycznej ocenie.

W rzeczywistości stwierdzić należy, że powód sformułował roszczenia powództwa w sposób prawidłowy.

Nie do przyjęcia jest bowiem pogląd, zgodnie z którym członkowi (...), bezpodstawnie wykluczonemu ze zrzeszenia (koła łowieckiego), w ramach uprawnienia, o jakim mowa w art. 33 ust. 6 prawa łowieckiego, przysługiwałoby jedynie powództwo o ustalenie istnienia członkostwa.

Należy pamiętać, że wyrok w procesie o ustalenie, wydany na podstawie przepisu art. 189 kpc, może mieć wyłącznie charakter **deklaratywny**, to znaczy może jedynie stwierdzać istniejący już obiektywnie stan praw i stosunków prawnych. W żadnym natomiast razie powództwo o ustalenie nie może zmierzać do ukształtowania na nowo stosunków prawnych między stronami procesu, w tym również do zniweczenia (uchylenia) skutków czynności prawnych dokonanych z ich udziałem (por. np. E. Warzocha, „Ustalenie stosunku prawnego lub prawa w sądowym postępowaniu cywilnym”, Wyd. Prawnicze, W-wa 1982, str. 120 – 126, B. Czech, w: Kodeks postępowania cywilnego, Komentarz pod red. K. Piaseckiego, Wyd. C.H.Beck, W-wa 2006, tom I, str. 826, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 1998r w spr. III CZP 30/98, Prokuratura i Prawo, nr 11-12 z 1998r, str. 43 itp.).

W tej sytuacji koncepcja prezentowana przez sąd I instancji musiałaby się opierać na założeniu, że uchwały organów (...), bezzasadnie wykluczające z członkostwa w tym zrzeszeniu, są od początku bezwzględnie nieważne (art. 58 kc) bądź nieistniejące.

Tymczasem dla przyjęcia takiego założenia brak jest jakichkolwiek podstaw zarówno w przepisach prawa, jak i postanowieniach Statutu (...).

Ponadto, przy przyjęciu braku ex tunc skutków prawnych tego rodzaju uchwał, zbędne byłoby stawianie przez ustawodawcę wymogu wyczerpania, przed wystąpieniem przez wykluczonego członka do sądu, drogi postępowania wewnątrzorganizacyjnego.

Wreszcie, nie można pominąć, iż przy zaaprobowaniu tego rodzaju stanowiska mógłby powstać i utrzymywać się przez dłuższy czas trudny do akceptacji stan niepewności co do rzeczywistego statusu członkowskiego danej osoby.

Należy mieć przy tym na uwadze, że o skutkach postępowania wewnątrzorganizacyjnego w przedmiocie wykluczenia rozstrzygają wprost postanowienia Statutu (...).

Mianowicie, stosownie do § 172 ust. 8 Statutu uchwały podjęte przez organy (...) w trybie odwoławczym są **prawomocne**.

Oznacza to, że oddalenie w trybie wewnątrzorganizacyjnym odwołania od uchwały wykluczającej z grona członków (...) skutkuje prawomocną utratą członkostwa w Związku aż do czasu skutecznego wzruszenia tych decyzji w drodze konstytucyjnego wyroku sądowego.

Prowadzi to zarazem do wniosku, że właściwą formą dochodzenia przed sądem przez członka wykluczonego z (...) Związku (...) (Koła (...)) roszczeń, o jakich mowa w art. 33 pkt. 6 prawa łowieckiego, jest zgłoszenie żądania uchylenia uchwał w przedmiocie wykluczenia (podobnie: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2007r w spr. II CSK 100/07, OSNC-ZD, nr 2 z 2008r, poz. 37).

Nie ma przy tym znaczenia, że przepisy prawa łowieckiego nie przewidują expressis verbis tego rodzaju roszczenia.

Polska procedura cywilna nie zawiera katalogu żądań procesowych, z jakimi można wystąpić przed sądem.

Oznacza to, że powód, co do zasady, może żądanie procesowe sformułować w każdy sposób, jaki będzie adekwatny dla skutecznego dochodzenia jego roszczeń materialnoprawnych.

Z kolei zaskarżone uchwały podlegały uchyleniu jako podjęte z naruszeniem § 44 ust. 1 pkt. 2 Statutu (...).

Zawarte tam postanowienia pozwalają m.in. na wykluczenie członka z koła łowieckiego w przypadku, gdy „rażąco narusza zasady współzycia koleżeńskiego, dobre obyczaje bądź zasady etyki i tradycji łowieckiej”.

W uchwale z dnia 26 września 2011r, wykluczającej powoda z członkostwa w pozwanym Kole (...), nie ma odwołań do naruszania przez niego „dobrych obyczajów bądź zasad etyki i tradycji łowieckiej”.

Co najwyżej zatem za podstawę wykluczenia możnaby uznać „rażące naruszenie zasad współzycia koleżeńskiego”.

Należy jednak mieć na uwadze, że jest to sformułowanie nieostre, które musi być wykładane i stosowane w praktyce w sposób nadzwyczaj ostrożny, z uwzględnieniem specyficznego charakteru zrzeszenia, jakim jest (...) Związek(...)

(...) nie jest bowiem dobrowolnym zrzeszeniem, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. - Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855, ze zm.) .

Po pierwsze, Związku nie tworzy się i nie rozwiązuje z inicjatywą jego członków.

Po drugie, brak przynależności do niego wiąże się z negatywnymi konsekwencjami dla jednostek w postaci niemożności wykonywania określonych praw. Ustawowa wyłączność, jaką posiada (...) w zakresie prowadzenia określonej działalności w postaci gospodarki łowieckiej oraz w zakresie dopuszczalności do wykonywania polowania (por. art. 42 ust. 1 prawa łowieckiego), uzasadnia kwalifikowanie go jako ustanowionego z woli ustawodawcy

przymusowego zrzeszenia osób zainteresowanych wykonywaniem polowania oraz partycypowaniem w wykonywaniu zadań związanych z szeroko pojętym administrowaniem sprawami łowiectwa.

Każdy, kto zamierza prowadzić taką działalność, musi ubiegać się o członkostwo w (...), które w tym znaczeniu przestaje mieć charakter przynależności dobrowolnej (zob. bliżej pkt. 3.4.4 uzasadnienia do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 listopada 2012r w spr. K 21/11, OTK-A, nr 10 z 2012r, poz. 119).

W tej sytuacji możliwość wykluczenia członka ze zrzeszenia, bez postawienia mu zarzutu naruszenia przepisów prawa oraz zasad etyki łowieckiej, a tylko z uwagi na jego cechy charakteru lub spory natury osobistej z innymi członkami koła łowieckiego, musi być traktowana restrykcyjnie, jako środek o charakterze zupełnie wyjątkowym.

Przy tym, wbrew pogładowi sądu I instancji, w postępowaniu sądowym podlegać musi w takiej sytuacji także badanie, czy zastosowany środek dyscyplinarny był adekwatny do wagi stwierdzonego przewinienia.

Przenosząc to na grunt rozpoznawanego sporu, należy stwierdzić, że niewątpliwie powód pozostaje w ostrym konflikcie z aktualnym zarządem pozwanego K., któremu zarzuca różnego rodzaju naruszenia prawa i statutu.

W ramach tego konfliktu jego strony m.in. wzajemnie składają wnioski o wszczęcie postępowań dyscyplinarnych przed Okręgowym Sądem Łowieckim a powód złożył także doniesienie do prokuratury o podejrzeniu popełnienia przez członków zarządu różnego rodzaju czynów zabronionych.

Powód wielokrotnie także zwracał się do wyższych organów (...) o sprawdzenie w trybie nadzoru prawidłowości podejmowanych przez K. uchwał.

Skarżący jednak w ramach tego sporu nie dopuścił się czynów, które usprawiedliwiałyby wykluczenie go z grona członków Koła (...) (i, w konsekwencji, z członkostwa w (...)).

Nie ma przesłanek do przyjęcia, że powód kierował się chęcią zdyskredytowania innych członków K., bądź zmierzał do naruszenia dobrego imienia K. czy (...) Związku (...)i w tym celu zdecydował się na złożenie fałszywego zawiadomienia o przestępstwie. Narażałby się bowiem na zarzut popełnienia przestępstw z art. 233 § 1 kk, art. 234 kk, czy art. 238 kk..

Należy zwrócić uwagę, że zarzutów tych powód nie rozpowszechniał publicznie, a zgłosił je uprawnionemu organowi państwowemu, właściwemu do badania tego rodzaju spraw. Nie zależało już od niego, jakie czynności w tym względzie podejmie prokuratura.

Trudno jednak byłby przyjąć, aby doniesienie to a limine było pozbawione podstaw, skoro prokuratura na jego podstawie wszczęła dochodzenie i postawiła podejrzanym zarzuty.

To samo dotyczy wniosków składanych do rzecznika dyscyplinarnego.

Z kolei zastrzeżenia składane przez powoda co do poprawności uchwał podejmowanych przez K. okazały się w przeważającej części uzasadnione (por. pisma Zarządu Głównego (...), k. 22-24, pismo pozwanego K. z dnia 7 stycznia 2011r, k. 25).

Natomiast rzeczywiście trudne do zaakceptowania są niektóre sformułowania, zawarte w piśmie powoda do zarządu z dnia 13 czerwca 2011r (k. 27-28). Mogły naruszać one dobra osobiste adresatów i świadczyły o trudnościach po stronie powoda w opanowywaniu negatywnych emocji.

Niemniej, sama ujemna ocena używanych przez powoda w tym piśmie sformułowań nie mogła przesądzać o możliwości wykluczenia go z członkostwa w kole łowieckim.

Konflikt, o jakim mowa, ma bowiem przede wszystkim charakter osobisty, a osobom, które poczuły się obrażone lub zniesławione treścią przedmiotowego pisma (lub innych pism powoda), przysługiwały indywidualne, w tym sądowe, środki obrony swoich praw.

Skutkuje to zmianą zaskarżonego wyroku przez uchylenie uchwał wykluczających powoda z członka w pozwanym K. oraz obciążenie pozwanych poniesionymi przez powoda kosztami opłaty od pozwu.

Z tych przyczyn na podstawie art. 386 § 1 kpc oraz art. 98 § 1 i 3 kpc Sąd Apelacyjny orzekł jak w punkcie 1 sentencji wyroku.

O obowiązku zwrotu przez pozwanych powodowi kosztów postępowania odwoławczego, obejmujących opłatę od apelacji orzeczono (punkt 2 wyroku) na podstawie przepisów art. 98 § 1 i 2 kpc w zw. z art. 391 § 1 zd. 1 kpc.

/-/ B. Wysocki /-/ E. Fijałkowska /-/ M. Tomaszewski